

До
Конституционния съд
на Република България

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД СИЛИСТРА	
Изх. № 78	20 26 г.
18.05.	26.05.

*Фразувал
Определил съдия - Атанас Семенов
26.05.2026 г.*

ИСКАНЕ

Административен съд – Силистра,
III-ти състав

по чл. 150, ал. 2 от Конституцията

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С настоящото искане Ви сезирам да установите несъответствие между закон, приложим по административно дело № 24 / 2026 г. по описа на Административен съд – Силистра, и Конституцията, изхождайки от изложените по-долу съображения.

I. Фактите по делото

С акт за установяване на административно нарушение серия GA № 3256319 / 07.01.2026 г., съставен от старши полицаи от РУ – Тутракан при ОДМВР – Силистра, е констатирано следното: жалбоподателят

постоянен адрес:

на 07.01.2026 г., около 21,05 ч., в гр. Тутракан, по ул. „Трансмариска“, до площад „21-ви“, е управлявал собствения си лек автомобил марка

който е със служебно прекратена регистрация по чл. 143, ал. 10 ЗДвП от 28.10.2025 г.

Приемайки за осъществени фактите, отразени в гореописания акт за установяване на административно нарушение, ответникът (началник на група „Охранителна полиция“ към РУ – Тутракан при ОДМВР – Силистра) е издал заповед № 26-0362-000004 / 07.01.2026 г., с която е приложил спрямо жалбоподателя принудителна административна мярка по чл. 171, т. 1, б. „з“, подб. „гг“ ЗДвП – временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство до решаване на въпроса за отговорността, но за не повече от 6 месеца.

Жалбоподателят е оспорил по съдебен ред заповедта за прилагане на принудителна административна мярка, по повод на което е образувано административно дело № 24 / 2026 г. по описа на Административен съд – Силистра.

В съдебно заседание повереникът на жалбоподателя изрично оспори факта, че жалбоподателят е получил уведомление от Гаранционния фонд по чл. 574, ал. 10 КЗ. Ответникът от своя страна заяви, че администрацията на МВР не е уведомявала жалбоподателя за прекратяването на регистрацията на процесния автомобил, тъй като от 07.09.2025 г. задължението за уведомяване е отпаднало вследствие на изменение в ЗДвП; задължен е да изпраща уведомления единствено Гаранционният фонд. Ответникът признава също така, че информационната система на МВР, в която се отбелязва прекратяването на регистрацията на пътно превозно средство, не е

достъпна за справки от граждани.

Съдът изиска от Гаранционния фонд изпратеното до жалбоподателя уведомление по чл. 574, ал. 10 КЗ ведно с доказателства за връчването на уведомлението.

В отговор постъпи писмо вх.№ 673 / 08.04.2026 г., с което изпълнителният директор на Гаранционния фонд заявява, че Гаранционният фонд няма задължение да изпраща уведомленията като препоръчана пощенска пратка и че процедурата по уведомяване на собствениците на незастрахованите моторни превозни средства не е обвързана с получаването на уведомлението.

II. Правната страна на делото

1. Приложим закон

Правното основание на процесната принудителна административна мярка е разпоредбата на чл. 171, т. 1, б. „з“, подб. „гг“ ЗДвП, която фиксира – като една от възможните предпоставки за прилагането на мярката – извършването на административно нарушение по чл. 175, ал. 3 ЗДвП, а именно: управление на моторно превозно средство, което не е регистрирано по надлежния ред или е регистрирано, но е без табели с регистрационен номер.

В конкретния случай се касае за управление на моторно превозно средство, което е било надлежно регистрирано, но регистрацията му е била прекратена служебно на основание чл. 143, ал. 10 ЗДвП. Това означава, че материалната законосъобразност на оспорения административен акт зависи от това дали е осъществен фактическият състав на прекратяване на регистрацията на процесното моторно превозно средство по чл. 143, ал. 10 ЗДвП. Въпросният фактически състав изисква административния акт да е получила уведомление от Гаранционния фонд по чл. 574, ал. 11 КЗ (на практика прекратяването на регистрацията настъпва без човешка намеса с постъпването на електронното уведомление в информационната система на МВР). Това уведомление обаче е обусловено от изпращането на уведомление по чл. 574, ал. 10 КЗ и безрезултатното изтичане на определен в същата разпоредба срок. С други думи, ако не са удовлетворени изискванията на чл. 574, ал. 10 КЗ, правопрекратяващото действие на уведомлението по чл. 574, ал. 11 КЗ няма да настъпи и отбелязването в Националния регистър на пътните превозни средства, извършено на основание чл. 143, ал. 10 ЗДвП, ще се окаже незаконосъобразно.

От гореизложеното става ясно, че ако чл. 574, ал. 10 КЗ и/или чл. 143, ал. 10 ЗДвП бъдат обявени за противоконституционни, прекратяването на регистрацията на процесното моторно превозно средство няма да се счита за настъпило, което от своя страна ще доведе до отмяната на обжалваната заповед.

2. Нормативното зараждане на проблема

С влизането в сила на КЗ (обн., ДВ, бр. 102 / 29.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) част от позитивното право стана следната разпоредба: „Информационният център уведомява собствениците на моторни превозни средства, за които не е сключен договор за задължителна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите или сключеният застрахователен договор е бил прекратен и не е подновен, и им дава срок 14 дни от датата на изпращане на уведомлението да представят доказателства за наличие на сключен и действващ застрахователен договор за тази застраховка“ (чл. 574, ал. 10 КЗ)¹.

¹ Цитираната редакция на разпоредбата е претърпяла едно терминологично изменение, което няма отношение към разглеждания проблем, а именно: с § 85, т. 5 от ЗИД на КЗ (обн. ДВ, бр. 63 / 01.08.2025 г.) е заличена думата „моторни“.

Критичният пункт от тази разпоредба се свежда до това, че правнозначимо е изпращането на уведомлението, т.е. законодателят ирелевира въпросите кога адресатът е получил уведомлението и дали изобщо го е получил, защото 14-дневният срок започва да тече от изпращането. Целта на коментиранията нормативна формулировка е очевидна – облекчаване дейността на администрацията. Но това все още не пораждаше съществени проблеми в правоприлагането, тъй като с § 38 от ПЗР на КЗ в чл. 143 ЗДвП е създадена следната ал. 10: „Служебно се прекратява регистрацията на пътни превозни средства, за които е получено уведомление от Гаранционния фонд по чл. 574, ал. 11 от Кодекса за застраховането, и се уведомява собственикът на пътното превозно средство. Служебно прекратена регистрация на пътно превозно средство се възстановява служебно при предоставени данни за сключена застраховка от Гаранционния фонд по реда на чл. 574, ал. 6 или по желание на собственика след представяне на валидна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите“. Казано с други думи, чл. 574, ал. 10 КЗ предвиждаше само „опит“ за уведомяване, но чл. 143, ал. 10, изр. 1 ЗДвП имаше своеобразна „санираща“ функция – макар и едва след прекратяването на регистрацията на съответното превозно средство – с изискването за едно вече реално уведомяване.

Гореспоменатото изискване за уведомяване бе утвърдено с тълкувателно постановление № 2 / 05.04.2023 г. на ОСНК на ВКС по тълк.д. № 3 / 2022 г., I и II колегия на ВАС. Някои от основните тези, застъпени посредством тълкувателното постановление, се свеждат до следното: а/ законът е възложил на административния орган задължението да уведоми собственика за извършеното служебно прекратяване на регистрацията на моторно превозно средство; б/ уведомяването на собственика на моторно превозно средство за служебно прекратената регистрация не е елемент от фактическия състав на прекратяването на регистрацията; в/ прекратяването на регистрацията не настъпва по силата на закона при непредставяне на доказателства за сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, а се извършва след автоматизирано уведомление от Гаранционния фонд; г/ знанието за точната дата на дерегистрацията е от значение за субективната съставомерност на деянието по чл. 175, ал. 3 ЗДвП; д/ не може да се търси отговорност въз основа на предположение за знание относно факта на прекратяването на регистрацията; е/ едва след момента на узнаването на факта на прекратяването на регистрацията собственикът е длъжен да съобрази поведението си с дерегистрацията на моторното превозно средство и с породените от нея правни последици.

Позицията на тълкувателно постановление № 2 от 05.04.2023 г. на ОСНК на ВКС по тълк.д. № 3 / 2022 г., I и II колегия на ВАС би могла да се счита за преодоляна посредством § 43, т. 6 от ЗИД на ЗДвП (обн., ДВ, бр. 64 / 05.08.2025 г., в сила от 07.09.2025 г.), който заличи от чл. 143, ал. 10, изр. 1 думите „и се уведомява собственикът на пътното превозно средство“. С тази частична отмяна законодателят изрази своята воля да разтовари администрацията от задължението да уведоми собственика за извършеното служебно прекратяване на регистрацията на превозно средство, навярно приемайки, че уведомяването по чл. 574, ал. 10 КЗ е достатъчно.

3. Несъответствие между приложимия по делото закон и Конституцията

Обвързването на 14-дневния срок с изпращането на уведомлението по чл. 574, ал. 10 КЗ, а не с получаването му, както и премахването на фразата „и се уведомява собственикът на пътното превозно средство“ от текста на чл. 143, ал. 10, изр. 1

ЗДвП, противоречи на посочените в следващите редове конституционни положения.

3.1. Право на защита (чл. 56 от Конституцията)

Според решение № 9 / 1998 г. на КС по к.д. № 6 / 1998 г., правото на защита на гражданите „[...] предполага задължение за държавата чрез законодателството и прилагането на законите да обезпечи ефективна възможност за гражданите да защитят нарушените си или застрашените си права пред съдебни органи или администрацията“. Тази възможност се превръща от ефективна в имагинерна от чл. 574, ал. 10 КЗ, щом заинтересованото лице обективно може и да не узнае за уведомлението преди изтичането на срока. Още по-драстични са нещата в чл. 143, ал. 10, изр. 1 ЗДвП, където гаранцията за узнаване на прекратяването на едно субективно право е премахната с отмяната на фразата „и се уведомява собственикът на пътното превозно средство“. Това е непонятно, при положение че информационната система, в която се осъществява прекратяващото регистрацията отбелязване, не е достъпна за гражданите. Вероятно законодателят е изходил от принципа *ignorantia juris non excusat*. Тук обаче става дума не за *ignorantia juris*², а за *ignorantia facti*. И докато всеки е длъжен да знае закона, никой не е длъжен да знае, че на една конкретна дата Гаранционният фонд ще изпрати уведомление, което ще задейства в информационните системи на МВР въвеждането на отбелязване, прекратяващо регистрацията на дадено превозно средство. Изглежда в основата на текста мълчаливо е заложена презумпция за знание на факт. Законите презумпции обаче се въвеждат с изрични текстове, а не мълчаливо. Отделен е въпросът, че дори въпросната презумпция да беше установена с правилна нормотворческа техника, тя би противоречала на презумпцията за невинност, която е от значение за въпроса дали е осъществен съставът на чл. 175, ал. 3 ЗДвП (последният е предпоставка за прилагането на процесната принудителна административна мярка).

3.2. Правова държава и правна сигурност (чл. 4 от Конституцията)

Принципът на правовата държава изисква правните последици да настъпват при реална възможност за адресата да се съобрази с тях. Фикцията на уведомяване чрез изпращане по чл. 574, ал. 10 КЗ (без гаранция за получаване) нарушава началото на правната сигурност. В още по-голяма степен това важи за разпоредбата на чл. 143, ал. 10, изр. 1 ЗДвП, в която е премахнато изцяло задължението на администрацията да уведоми засегнатото лице за прекратяването на регистрацията на съответното превозно средство.

3.3. Принцип на пропорционалността (чл. 4 от Конституцията)

Изискването за пропорционалност е конституционен принцип, макар той да не е прогласен с изричен текст³. Приема се, че въпросното изискване е необходим ориентир за съразмерност при балансирането на правната уредба, класически компонент на правовата държава и част от разбирането за справедливост (материалното измерение на правовата държава)⁴. Ето защо за нормативна опора на принципа отново трябва да послужи текстът на чл. 4 от Конституцията.

Преценката за пропорционалност е свързана с поставянето на два въпроса: а/

2 Както вече бе отбелязано по-горе, според тълкувателно постановление № 2 от 05.04.2023 г. на ОСНК на ВКС по тълк.д. № 3 / 2022 г., I и II колегия на ВАС, прекратяването на регистрацията в случая не настъпва по силата на закона (*ex lege*).

3 Вж. решение № 15 / 2020 г. на КС по к.д. № 4 / 2020 г.

4 Вж. решение № 3 / 2022 г. на КС по к.д. № 16 / 2021 г.

легитимна ли е от гледна точка на Конституцията целта, обусловила приемането на оспорените разпоредби; б/ предвидените в оспорените разпоредби средства за постигане на законовата цел наложителни и подходящи ли са или тази цел може да се постигне с алтернативни мерки, засягащи в по-малка степен правата на своите адресати?⁵

Текстовете на чл. 574, ал. 10 КЗ и на чл. 143, ал. 10 ЗДвП имат съвсем ясна цел: да се създаде правен механизъм, който да подsigури движението по пътищата само на превозни средства, относно които е сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, като същевременно се облекчи максимално работата на администрацията.

Критичните разсъждения, които могат да се направят в контекста на така формулираната цел, са изложени по-долу.

На първо място, работата на част от администрацията не само не се облекчава, но и се увеличава. Разпоредбата на чл. 574, ал. 10 КЗ ирелевира получаването на уведомлението, напомнящо на собственика да сключи застрахователен договор (защо тогава изобщо се изпраща това уведомление?), а чл. 143, ал. 10 ЗДвП премахва задължението на органите, контролиращи движението по пътищата, да съобщят на съответното лице, че е прекратено едно негово субективно право. Гаранционният фонд безспорно се разтоварва от затрудненията да издирва адресатите на уведомленията по чл. 574, ал. 10 КЗ, но администрацията на МВР се натоварва допълнително със съставянето на повече актове за установяване на административни нарушения, повече наказателни постановления, повече заповеди за принудителни административни мерки и повече сигнали за образуване на наказателни производства по чл. 345, ал. 2 НК. Защото в голям брой от случаите липсата на договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ се дължи на неволен пропуск (собственикът на превозното средство забравя, че предходният му договор е с изтекъл срок). С други думи, оспорваните разпоредби не преминават дори проверката за годност на средството за постигане на целта (вместо да се облекчи администрацията на МВР, тя се натоварва допълнително), а не само проверката за съразмерност.

На второ място, КС многократно е подчертавал в своите решения, че всяко ограничаване на конституционни права на гражданите, целящо да компенсира неспособността на администрацията да изпълнява задълженията си, е несъвместимо с идеята за правова държава⁶. Следователно евентуалната субективна невъзможност на Гаранционния фонд и на МВР да извършват надлежно удостоверени уведомявания не може да аргументира разтоварването им от това задължение.

На трето място, именно надлежното уведомяване на собствениците на превозни средства в хипотезите на чл. 574, ал. 10 КЗ и чл. 143, ал. 10 ЗДвП е онази щадяща мярка, която би редуцирала случаите на управление на превозно средство без сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“. Въпросната мярка е не просто по-щадяща мярка, но и по-ефективна, защото голяма част от собствениците, които са уведомени навреме, ще сключат застраховка и регистрацията няма да бъде прекратена (а ако бъде прекратена, няма да управляват превозните средства), което е идеалният резултат от гледна точка на обществения интерес (защита на жертвите на ПТП). Обратно – при липса на уведомяване лицето

5 В сходен смисъл: решение № 6 / 2023 г. на КС по к.д. № 7 / 2023 г.; вж. също решение № 3 / 23.03.2021 г. на КС по к.д. № 11 / 2020 г. и цитираната в него юриспруденция.

6 Вж. решение № 3 / 2022 г. на КС по к.д. № 16 / 2021 г. и цитираната в него практика на КС.

продължава да управлява нерегистрирано МПС, без да знае за това, което увеличава, а не намалява правонарушенията.

В момента визираната по-горе цел се преследва с много по-интензивни мерки на държавна принуда, които биха се оказали ненужни в много от случаите, при които собственикът на превозно средство би бил уведомен, че срокът на договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ е изтекъл и/или че регистрацията на превозното средство е прекратена. Действащата редакция на чл. 143, ал. 10 ЗДвП би могла дори да постави въпроса дали преследваната легална цел не е увеличаването на фискалните приходи (подобна цел би била несъвместима с принципа за правовата държава, тъй като би превърнала юридическата санкция от средство за защита на обществения интерес в самоцел).

4. Искане

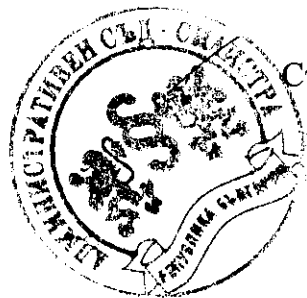
Строго погледнато, противоконституционна се явява разпоредбата на § 43, т. 6 от ЗИД на ЗДвП (обн., ДВ, бр. 64 / 05.08.2025 г., в сила от 07.09.2025 г.), която заличава от чл. 143, ал. 10, изр. 1 ЗДвП думите „и се уведомява собственикът на пътното превозно средство“. Безпредметно би било обаче да се оспорва конституционността на тази разпоредба, тъй като, съгласно решение № 3 / 2020 г. на КС по к.д. № 5 / 2019 г., обявяването на отменителна разпоредба за противоконституционна не възстановява действието на отменения нормативен текст. С оглед на това, прагматично е да се приеме, че частичната отмяна, произтичаща от § 43, т. 6 от ЗИД на ЗДвП (обн., ДВ, бр. 64 / 05.08.2025 г., в сила от 07.09.2025 г.), е довела до противоконституционност на цялото изречение 1 в ал. 10 на чл. 143 ЗДвП.

Относно разпоредбата на чл. 574, ал. 10 КЗ – би следвало обявяването на фразата „от датата на изпращане на уведомлението“ за противоконституционна да е достатъчно, за да се съобрази за в бъдеще принципният момент, който слага началото на повечето срокове в правото, а именно – датата на получаването на съответния документ.

Уважаеми Конституционни Съдии, с оглед на всичко гореизложено моля да обявите за противоконституционни разпоредбата на чл. 574, ал. 10 от Кодекса за застраховането в частта относно фразата „от датата на изпращане на уведомлението“ и разпоредбата на чл. 143, ал. 10, изр. 1 от Закон за движението по пътищата.

Приложения: заверен препис от определение, постановено на 18.05.2026 г. по административно дело № 24 / 2026 г. по описа на Административен съд – Силистра, ведно със заверени преписи от относимите към предмета на искането материали по делото, описани в определението.

гр. Силистра
18.05.2026 г.

Съдия:

(Валери Раданов)